

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. В. ДАЛЯ
КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни

«Технології соціальної допомоги»

для здобувачів освітнього ступеня «магістр», *«бакалавр»*

за освітньою програмою

«СОЦІАЛЬНА ПОСЛУГИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ» ,

спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування»

усіх форм навчання

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри практичної психології

та соціальної роботи

Протокол № 8 від 12 березня 2026р

м. Київ 2026

УДК 364.044.4 (075.8)

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Технології соціальної роботи» для здобувачів освітнього ступеня «магістр», «бакалавр» за освітньою програмою **«СОЦІАЛЬНА ПОСЛУГИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»**, спеціальності **П10 «Соціальна робота та консультування»** усіх форм навчання (Електронне видання) / Уклад. старший викладач Бровендер О.О. – Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля. 2026. 36 с.

У виданні містяться рекомендації щодо виконання практичних робіт та самостійної роботи з дисципліни «Технології соціальної допомоги». Наведено завдання до виконання практичних робіт та самостійного вивчення дисципліни, вимоги щодо їх виконання, тематику рефератів та контрольних робіт, тематика для самостійної роботи, список рекомендованої літератури та інформаційних джерел.

Для здобувачів вищої освіти за освітньою програмою **«СОЦІАЛЬНА ПОСЛУГИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ»**, спеціальності **П10 «Соціальна робота та консультування»** усіх форм навчання.

Укладач:

ст.викл. Бровендер О.О.

Відповідальний за випуск:

Рецензент:

доктор психологічних наук, професор,
чл.-кор. НАПН України,
директор Українського НМЦ
практичної психології і соціальної
роботи НАПН України
В. Г. Панок

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
2. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ	11
3. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТИВНИХ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ	22
4. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ	27
5. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ	29
6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	33

ВСТУП

Метою вивчення дисципліни полягає опануванні комплексу знань та умінь щодо сучасних принципів і стратегій психологічної допомоги та соціальних технологій в роботі з різними категоріями клієнтів відповідно до напрямку професійної діяльності фахівця із соціальної роботи.

Завдання дисципліни є засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; переорієнтація із лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану, особистісно-орієнтовану форму та на організацію самоосвіти студента; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Компетенції, що формуються після опанування дисципліни
Результати навчання (відповідно до Освітньо-професійної програми «СОЦІАЛЬНА ПОСЛУГИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ», спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування» (бакалаврський рівень вищої освіти)).

Змістом компетенцій вивчення дисципліни є отримання студентами теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для розуміння використовувати соціально-психологічні теорії і поняття для аналізу групової динаміки.

ЗК1.Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, використовувати різні види

та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5.Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 6.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 8.Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 9.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11.Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 12.Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13.Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 14.Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її параметрів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК2.Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

СК 3.Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

СК 4.Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи та громади.

СК 5.Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі, які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК 6.Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК 7.Здатність до співпраці у міжнародному середовищі на розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

СК 8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.

СК 9.Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

СК 10.Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

СК 11.Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

СК 12.Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.

СК 13.Здатність до розробки і реалізації соціальних проєктів і програм.

СК 14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

СК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.

СК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

СК 19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.

СК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності, визначенні закладом вищої освіти:

СК 21. Здатність попереджати і долати проблеми різних категорій отримувачів соціальних послуг з урахуванням їх потреб.

СК 22. Здатність проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу в межах соціальної роботи у громаді, в тому числі щодо надання соціальних послуг.

СК 23. Здатність розуміти сутність, значення напрямів, форм, методів та технології соціальної роботи з різними категоріями клієнтів в соціальних службах, установах та організаціях.

ПРН1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПРН3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

ПРН5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.

ПРН8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.

ПРН10.Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН11.Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

ПРН12.Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРН13.Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН14.Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

ПРН15.Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ПРН16.Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ПРН17.Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.

ПРН18.Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.

ПРН19.Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПРН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання, в тому числі на етапі раннього втручання.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до

культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН 22. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

ПРН 23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

Програмні результати навчання, визначені закладом вищої освіти:

ПРН 24. Застосовувати базові знання для надання соціальних послуг та впровадження соціальних технологій для різних категорій клієнтів в соціальних службах, установах та організаціях з урахуванням гендерного підходу.

ПРН 25. Демонструвати уміння попередження і подолання проблем різних категорій отримувачів соціальних послуг з урахуванням їх потреб У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Знати: основи соціальної допомоги та соціального захисту: основних принципів і завдань соціального захисту. Розуміння ключових категорій і понять в сфері соціальної допомоги (наприклад, соціальна допомога, соціальна підтримка, соціальні послуги). Механізми та моделі надання соціальної допомоги Різновиди технологій.

Вміти: аналізувати потреби клієнтів та формувати індивідуальні плани надання соціальної допомоги.

Взаємодіяти з вразливими групами населення (діти, люди похилого віку, особи з інвалідністю, бездомні тощо) з урахуванням їхніх потреб і специфіки.

Розвивати комунікативні навички для ефективної взаємодії з людьми в складних або кризових ситуаціях.

Використовувати технології, зокрема цифрові ресурси та мобільні додатки, для покращення доступу до соціальних послуг.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Роль соціальної технологізації в оптимізації соціальної сфери

Тема 2. Технологія соціальної роботи як галузь соціальних технологій

Тема 3. Соціальна діагностика в технологіях соціальної роботи

Тема 4. Технологія соціальної експертизи

Тема 5. Технології проектування в соціальній роботі

Тема 6. Технології соціального передбачення

Тема 7. Технології соціальної профілактики та адаптації

Тема 8. Технології соціальної реабілітації та терапії

Тема 9. Технології групової роботи

Тема 10. Технології консультування та посередництва. Технології зв'язку з громадськістю

2.ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

Практичне завдання 1

Тема: Роль соціальної технологізації в оптимізації соціальної сфери

План

- 1.Соціальна технологізація як процес оптимізації сучасної соціальної дійсності.
- 2.Сутність соціальних технологій.
- 3.Впровадження соціальних технологій.
- 4.Багатоманітність та класифікація соціальних технологій.

Завдання:

Розкрити наступні питання

1. Що зумовлює посилення інтересу до соціальних технологій в сучасний період розвитку суспільства?
2. Назвіть підходи до визначення сутності соціальних технологій.
3. У чому відображаються особливості соціальних технологій порівняно з технологіями матеріальної сфери життєдіяльності суспільства?
4. Які фактори визначають ефективність впровадження соціальних технологій?
5. Чим можна пояснити багатоманітність соціальних технологій?
6. Назвіть ознаки, за якими здійснюється класифікація соціальних технологій

Практичне завдання 2

Тема: Технологія соціальної роботи як галузь соціальних технологій

План:

- 1.Сутність технології соціальної роботи.
- 2.Класифікація технологій в соціальній роботі.
- 3.Функції технологій соціальної роботи.

Завдання:

Розкрити наступні питання:

1. Розкрийте сутність технології соціальної роботи.
2. Назвіть компоненти та етапи технологічного процесу.

3. Що є змістом технологій соціальної роботи?
4. Як можна класифікувати технології соціальної роботи?
5. Визначте функції технологій соціальної роботи.

Тестові завдання

1. Сукупність прийомів, методів та впливів, що використовуються з метою досягнення успіху у вирішенні соціальних проблем та забезпечення ефективності

10

надання соціально-педагогічної допомоги населенню – це:

- 1) технології соціальної роботи і соціальної допомоги
- 2) методи соціальної роботи
- 3) принципи соціальної допомоги

2. Соціальні технології, спрямовані на вивчення закономірностей соціального життя окремих територій чи регіонів та планомірні його зміни – це:

- 1) глобальні технології
- 2) рутинні технології
- 3) демографічні технології
- 4) регіональні технології

3. Соціальні технології, пов'язані з вирішенням загальнолюдських проблем, націлені на світові тенденції розвитку, зв'язок суспільства і природи – це:

- 1) глобальні технології
- 2) рутинні технології
- 3) інноваційні технології
- 4) інформаційні технології

4. Соціальні технології, спрямовані на створення і впровадження у суспільне життя:

- 1) глобальні технології
- 2) регіональні технології
- 3) інноваційні технології
- 4) рутинні технології

5. До моделей соціальної роботи в громаді НЕ НАЛЕЖИТЬ:

- 1) місцевий розвиток або розвиток населеного пункту
- 2) соціальне планування
- 3) соціальна дія
- 4) соціальне посередництво

Практичне завдання 3

Тема: Соціальна діагностика в технологіях соціальної роботи.

План:

1. Сутність і характеристика соціальної діагностики.
2. Принципи соціальної діагностики.
3. Діагностичні методи в соціальній роботі.
4. Етапи та особливості технологій діагностики..

Завдання:

Розкрити наступні питання:

1. У чому полягає складність у визначенні норми і відхилень у соціальних явищах?
2. Розкрийте сутність соціальної діагностики.
3. Охарактеризуйте принципи соціальної діагностики.
4. Проаналізуйте методи соціальної діагностики.
5. Розкрийте значущість для соціального працівника діагностики середовища.

Практичне завдання 4

Тема: Технологія соціальної експертизи.

План:

1. Поняття соціальної експертизи.
2. Організаційні моделі соціальної експертизи.
3. Етапи роботи експертів при використанні різних моделей експертизи.

.

Завдання:

Розкрити наступні питання

1. Розкрийте поняття соціальної експертизи.
2. За яких умов виникає потреба у проведенні експертизи?
3. Хто є учасником соціальної експертизи?
4. Визначіть порядок замовлення соціальної експертизи.
5. Назвіть моделі експертної роботи і визначіть основні між ними відмінності.
6. Проаналізуйте очні і заочні форми роботи з експертами

Тестові завдання

1. Принципом соціальної діагностики не є:
 - 1) конфіденційності
 - 2) ефективності
 - 3) системності
 - 4) інтеграції
2. Принцип соціальної діагностики, який полягає у встановленні достовірності соціальної інформації, перевірки її за допомогою різних процедур чи джерел даних, є принципом:
 - 1) верифікації
 - 2) системності
 - 3) об'єктивності
 - 4) ефективності
3. Основним методом збору первинної соціологічної інформації є:
38
 - 1) опитування
 - 2) спостереження
 - 3) експеримент
 - 4) аналіз і синтез
4. Спроба максимально точно визначити соціальну ситуацію та особистість

даного клієнта – це:

- 1) соціальний діагноз
- 2) соціальна експертиза
- 3) соціальне посередництво
- 4) соціальне консультування
5. Технологія всебічної оцінки стану соціального об'єкта і розробка практичних рекомендацій по темі оцінки – це:

- 1) соціальне консультування
- 2) соціальне посередництво
- 3) соціальна експертиза
- 4) соціальна терапія

6. До моделей соціальної експеризи НЕ НАЛЕЖИТЬ:

- 1) модель «Рецензія»
- 2) модель «Моніторинг»
- 3) модель «Проект»
- 4) модель «Контракт»

Практичне завдання 5

Тема: Технології проектування в соціальній роботі.

План:

1. Соціальне проектування як конструювання соціальної дійсності.
2. Етапи соціального проектування.
3. Стратегії проектної діяльності.
4. Методи і методики соціального проектування

Завдання:

Розкрити наступні питання:

1. Дайте декілька визначень поняття "проектування".
2. Які принципи мають бути враховані при проектуванні?
3. Назвіть основні етапи проектування.
4. Які вимоги висуваються до мети проектування?

5. Назвіть види проектних стратегій.
6. Охарактеризуйте методи соціального проектування

Практичне завдання 6.

Тема: Технології соціального передбачення

План:

1. Технології прогнозування.
2. Технології моделювання

Завдання:

Розкрити наступні питання

1. У чому суть наукового передбачення?
2. Що лежить в основі соціального прогнозування?
3. Назвіть основні ознаки соціального прогнозування.
4. Визначіть етапи соціального прогнозування.
5. Розкрийте значення моделювання в соціальній сфері

Практичне завдання 7

Тема: Технології соціальної профілактики та адаптації.

План

1. Сутність соціальної профілактики. Технології профілактики.
2. Сутність соціальної адаптації, дезадаптації та переадаптації.
3. Технології адаптації..

Завдання

Розкрити наступні питання

1. Що є характерним для соціальної профілактики?
2. Назвіть об'єкти профілактичного впливу.
3. Які методи можна віднести до методів профілактики?
4. Проаналізуйте стратегії соціальної адаптації.
5. Назвіть види соціальної адаптації.
6. У яких формах виявляються адаптаційні процеси?
7. Охарактеризуйте процес переадаптації особистості.
8. Назвіть основні, процедури технології адаптації.

Практичне завдання 8

Тема: Технології соціальної реабілітації та терапії.

План:

1. Технології реабілітації.
2. Технології терапії.

Завдання:

Розкрийте наступні питання

1. У чому полягає сутність соціальної реабілітації?
2. Назвіть види реабілітації інвалідів.
3. Як здійснюється реабілітація в інтернатних закладах?
4. Обґрунтуйте необхідність використання в соціальній роботі технологій терапії.
5. Охарактеризуйте основні технології терапії.

Тестові завдання

1. Процес цілеспрямованої діяльності з індивідом по відновленню втрачених або не

набутих в ході соціалізації навичок і умінь виконання соціальних функцій, відносин і ролей –

це:

- 1) соціальна реабілітація
- 2) соціальна терапія
- 3) соціальне консультування
- 4) соціальна діагностика

2. До видів соціальної реабілітації не належить:

- 1) професійно-трудова
- 2) психолого-педагогічна
- 3) медична
- 4) навчальна

3. Система професійного впливу на стан, поведінку, психіку особи (групи) з

метою їх

соціального і психологічного оздоровлення, усунення стійких порушень в соціальному

функціонуванні- це:

- 1) соціальна терапія
- 2) соціальне консультування
- 3) соціальна реабілітація
- 4) соціальна адаптація

4. До завдань соціальної терапії не належить:

- 1) надання матеріальної допомоги особам ускладнених життєвих обставинах
- 2) виправлення, корекція поведінки і діяльності суб'єкта
- 3) попередження дисфункцій
- 4) забезпечення нормального розвитку суб'єкта
- 5) самоствердження особистості суб'єкта

5. Функцією соціальної терапії НЕ Є:

- 1) соціальне "лікування"
- 2) соціальний захист
- 3) соціальний розвиток
- 4) соціальне проєктування

Практичне завдання 9

Тема: Технології групової роботи

План:

1. Сутність групової роботи.
2. Організація і етапи групової роботи.
3. Методи і прийоми групової роботи.
4. Організація груп взаємодопомоги.

Завдання:

Дайте відповідь на наступні питання:

1. Як здійснювався процес становлення методу групової роботи?
2. В яких випадках використовується групова робота?
3. Назвіть фактори, що сприяють чи заважають груповій роботі.
4. Назвіть стадії розвитку групи.
5. Визначіть роль соціального працівника в процесі групової роботи.
6. Розкрийте основні підходи до створення груп взаємодопомоги.

Тестові завдання

1. Метод соціальної роботи, який допомагає людям покращити своє соціальне функціонування за допомогою цілеспрямованого групового досвіду та ефективніше справлятися зі своїми особистими проблемами – це:

- 1) індивідуальна робота
- 2) групова робота
- 3) робота в громаді

2. Групову роботу як процес «демократичної взаємодопомоги» між членами групи, метою якого є досягнення бажаних змін, визначили:

- 1) Ш. Рамон та М. Пейн
- 2) Г. Конопка та Р. Патнем
- 3) У. Глассман та Л. Кейтс
- 4) Т. Семигіна та Л. Домінеллі

3. Вітчизняні фахівці виділяють три моделі групової роботи:

- 1) терапевтична групова робота (групова психотерапія); соціальна групова робота; групи самодопомоги
- 2) модель усунення несправностей; модель розвитку; модель соціальних цілей
- 3) посередницькі; освітні; групи з відновлення умінь

4. До переваг групової роботи НЕ НАЛЕЖИТЬ:

- 1) економічність
- 2) терапевтичний ефект
- 3) фактор групового впливу

4) конфіденційність

5. Яким особам може бути протипоказана групова робота?

1) особам з інвалідністю

2) особам із підвищеним рівнем тривожності, невпевненістю у собі, а також агресивністю

3) жінкам, які зазнали насильства

4) особам, які відбули покарання у місцях позбавлення волі

Практичне завдання 10

Тема: Технології консультування та посередництва. Технології зв'язку з громадськістю

План:

1. Сутність технології консультування.
2. Вимоги до соціального працівника як консультанта.
3. Типи і види консультування.
4. Консультування окремих категорій клієнтів.
5. Технологія посередництва.
6. Сутність технології паблік рилейшнз (ПР).
7. Технології зв'язку з громадськістю в практиці соціальної роботи.

Завдання:

1. Проаналізуйте консультування як технологію соціальної роботи.
2. Назвіть основні вимоги до проведення консультацій та особи консультанта.
3. Назвіть типи, форми, види консультування.
4. Охарактеризуйте технології консультування окремих груп клієнтів.
5. Розкрийте сутність технології посередництва.
6. Що стало причиною широкого розвитку паблік рилейшнз?
7. Визначіть сутність паблік рилейшнз.
8. Які відмінності паблік рилейшнз від журналістики, пропаганди,

реклами ?

10. Назвіть складові технології ПР.
11. Які вимоги ставляться до спеціалістів в галузі ПР?
12. Охарактеризуйте технології зв'язку з громадськістю в практиці соціальної роботи. На що спрямована програма пабліситі?

Тестові завдання

1. Процес сприяння досягненню згоди між соціальним суб'єктом і об'єктом для вирішення соціальних проблем останнього і надання йому допомоги – це:

- 1) соціальне посередництво
- 2) соціальна терапія
- 3) соціальне консультування
- 4) соціальна реабілітація

2. До принципів соціального консультування НЕ НАЛЕЖИТЬ:

- 1) принцип прийняття
- 2) принцип конфіденційності
- 3) принцип осудності
- 4) принцип емпатії
- 5) принцип спілкування

3. Взаємодія між двома або кількома людьми, в ході якого консультант передає

спеціальні знання і відповідну інформацію консультованого особі з метою допомогти

йому у вирішенні важкій життєвій ситуації – це:

- 1) соціальне консультування
- 2) соціальна адаптація
- 3) соціальна терапія
- 4) соціальна діагностика

4. Процес сприяння досягненню згоди між соціальним суб'єктом і

об'єктом для вирішення соціальних проблем останнього і надання йому допомоги – це:

- 1) соціальне консультування
- 2) соціальна адаптація
- 3) соціальне посередництво
- 4) соціальна терапія

5. До методів консультування як технології соціальної допомоги НЕ НАЛЕЖИТЬ:

- 1) експертне консультування
- 2) медичне консультування
- 3) навчальне консультування
- 4) процесне консультування

3. ВИМОГИ ЩОДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТИВНИХ РОБІТ

Реферат (від лат. *refero* – доповідаю, повідомляю) – короткий виклад наукової проблеми, результатів наукового дослідження, що містяться в одному або декількох творах ідей тощо.

Реферат (контрольна робота) є науковою роботою, оскільки містить у собі елементи наукового дослідження. У зв'язку з цим до нього повинні пред'являтися вимоги з оформлення, як до наукової роботи.

Загальні вимоги до оформлення рефератів.

Загальний обсяг роботи – 15-25 сторінок друкованого тексту (з урахуванням титульного аркуша, змісту та списку літератури) на папері формату А4, на одній стороні аркуша. Роботу друкують на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210х297 мм) з полуторним міжрядковим інтервалом.

Текст реферату необхідно друкувати, залишаючи поля: вгорі, внизу – 20 мм, з лівого боку – 20 мм, з правого боку – 20 мм. Абзац – 1,25.

Шрифт – Times New Roman, кегль – 14. Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору, середньої жирності.

Нумерація сторінок ставиться у верхньому правому кутку. На титульному листі нумерація не ставиться, але враховується в загальній нумерації.

Метою реферативної роботи є набуття навичок роботи з літературою, узагальнення літературних джерел і практичного матеріалу за темою, здатності грамотно викладати питання теми, робити висновки.

Реферат (контрольна робота) повинен містити:

- титульний аркуш
- зміст
- введення
- основну частину (розділи, частини)
- висновок

Титульний аркуш оформляється за зразком.

У тексті повинні композиційно виділятися структурні частини роботи, що відображають суть дослідження: вступ, основна частина і висновок, а також заголовки і підзаголовки.

На початку реферату повинен бути зміст, у якому вказуються номери сторінок за окремими розділами. У вступі слід відобразити місце розглянутого питання в науковій проблематиці, його теоретичне і прикладне значення. (Обґрунтувати вибір даної теми, коротко розповісти про те, чому саме вона зацікавила автора), які вчені працювали над цією проблемою, які їх погляди на неї. Основна частина повинна викладатися згідно з планом, чіткою послідовно, бажано своїми словами. У тексті повинні бути посилання на використану літературу. При дослівному відтворенні матеріалу кожна цитата повинна мати посилання на відповідну позицію у списку використаної літератури із зазначенням номерів сторінок, наприклад [12, с. 56]. Після кожного

розглянутого питання плану короткий висновок.

ВСТУП. Ця коротка глава повинна містити кілька вступних абзаців, які безпосередньо вводять в тему реферату.

РОЗДІЛ 1. Основна наукова частина реферату. Тут в логічній послідовності викладається матеріал за темою реферату. Цю главу доцільно розбити на підпункти - 2.1., 2.2. (із зазначенням у змісті відповідних сторінок).

Усі виноски і підрядкові примітки розташовуються на тій же сторінці, до якої вони належать.

Оформлення цитат. Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. Використовувати цитати в тексті роботи доцільно тоді, коли є потреба порівняти погляди різних авторів з приводу одного й того ж питання. Текст, який цитується, береться в лапки і супроводжує посиланням на джерела. Посилання роблять і тоді, коли думка автора переказується.

Оформлення перерахувань. Текст усіх елементів перерахування повинен бути граматично підпорядкований основній ввідній фразі, котра передуює перерахуванню.

Основними видами ілюстративного матеріалу у реферативних повідомленнях є: креслення, схема, фотографія, діаграма, графік.

Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Номер ілюстрації та відповідну назву розміщують під малюнком. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (під малюнковий підпис).

У тому місці наукової роботи, де викладається тема, пов'язана із ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання в вигляді виразу в круглих дужках, наприклад: (рис. 1.2)

Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею та друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву наводять жирним шрифтом.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за стрілкою годинника. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку.

При посиланні в тексті на таблиці слово –таблиця пишеться скорочено, наприклад: –... ці дані показано в табл. 1.2».

ВИСНОВКИ повинні містити коротке узагальнення розглянутого матеріалу, виділення найбільш достовірних і обґрунтованих положень і тверджень, а також найбільш проблемних, розроблених на рівні гіпотез, важливість розглянутої проблеми з точки зору практичного застосування, світогляду, етики тощо.

У цій частині автор підводить підсумок роботи, робить короткий аналіз і формулює висновки.

Вимоги до оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Джерела, що використані для написання наукових робіт, слід розміщувати у списку в алфавітному порядку прізвищ авторів (якщо авторів декілька, то прізвищ перших), а також заголовків праць. До списку літератури включаються всі публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Усі джерела вказуються тією мовою, якою вони видані. *Неприпустимим є переклад російських видань українською мовою.* Література іноземними мовами наводиться в кінці списку використаної літератури. Відомості про джерела, що включені до списку, подаються згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць.

Зразки оформлення бібліографічного опису у списку джерел ф.23.

Додатки

У кінці наукових робіт розміщуються додатки в порядку появи посилань у тексті. Крім таблиць, рисунків, графіків, сюди можуть бути включені анкети, тести, програми бесід з учнями, програми спостережень, питання до інтерв'ю зі студентами, педагогічними працівниками, методичні розробки тощо. Додаток повинен мати заголовок, який друкується у правому верхньому куті малими літерами (перша – велика) із зазначенням його номера, але без знака №, наприклад, Додаток А. Якщо до наукової роботи включено лише один додаток, то слово Додаток подається без номера.

ПЕРЕЛІК ТЕМ:

1. Технології соціальної допомоги сім'ї, яка перебуває у складних життєвих обставинах.
2. Технології соціальної допомоги дезадаптованим дітям і підліткам.
3. Технології соціальної допомоги жінкам, які зазнали насильства.
4. Технології соціальної допомоги особам з інвалідністю.
5. Технології соціальної допомоги особам пенсійного віку та літнім людям
6. Технології соціальної допомоги учасникам війни, бойових дій та АТО (ООС).
7. Технології соціальної роботи та допомоги в пенітенціарній системі.
8. Соціально-педагогічні технології в соціальній роботі
9. Психологічні технології в соціальній роботі
10. Технології соціального захисту населення
11. Технології соціальної роботи з сім'єю
12. Технології соціальної роботи з жінками

4. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача. Критеріями оцінювання презентацій є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у презентації та її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення. Оцінювання презентації здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела

ТЕМАТИКА ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ:

1. Технології соціальної інтеграції дітей з інвалідністю (нозологія – за вибором студента)
2. Технологія організації груп взаємодопомоги
3. Технології профілактики адиктивної поведінки в роботі зі студентською молоддю
4. Технології профілактики залежності підлітків від онлайн-ігор
5. Особливості соціальної роботи з реабілітації алкозалежних отримувачів послуг в умовах спеціалізованих центрів
6. Особливості соціальної роботи з реабілітації наркозалежних отримувачів послуг в умовах спеціалізованих центрів
7. Підтримка громадських ініціатив в роботі фахівця соціальної роботи об'єднаної територіальної громади
8. Соціальна реабілітація безпритульних в умовах соціального гуртожитку
9. Зміст та форми надання консультативних послуг різним групам населення в територіальному центрі соціального обслуговування
10. Профілактика абортів та відмов від дитини в реабілітаційних центрах для жінок
11. Технології соціальної профілактики бездоглядності і жебрацтва в роботі

з малозабезпеченими сім'ями

12. Зміст, форми та особливості профілактики ВІЛ/СНІДу в аутріч-роботі

13. Технологія оцінки потреб різних категорій сімей

14. Зміст та форми формування толерантності до ВІЛ-інфікованих

15. Особливості соціальної профілактики торгівлі людьми в роботі з чоловіками

16. Технології організації діяльності волонтерських груп

18. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку

19. Організація та проведення комплексних форм соціальної роботи як прояв надання інтегрованих соціальних послуг в громаді

20. Технології соціального супроводу неповнолітніх осіб, які перебувають у конфлікті з законом

21. Технології запобігання та протидії насильству в роботі соціальних центрів матері та дитини

22. Технології соціальної роботи з сім'ями внутрішньо переміщених осіб

23. Технології соціальної роботи з людьми похилого віку в громаді

24. Соціальна реабілітація безпритульних в закладах тимчасового перебування

25. Зміст, форми та методи соціальної роботи з сім'ями, в яких виховується дитина з інвалідністю

26. Технології соціальної роботи в громаді

27. Технології реабілітації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах патронажної сім'ї

28. Технології реабілітації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в умовах патронатної сім'ї

29. Технології попередження насильства в сім'ї

30. Технології соціальної профілактики жорстокого поводження з дітьми в сім'ї

31. Технології соціальної роботи з сім'ями, в яких є особи, залежні від ПАР

32. Технології запобігання відмовам від дітей раннього віку

33. Технологія організації волонтерської діяльності

5. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінювання здобутих знань і навичок студентів з дисципліни відповідно до навчальної програми здійснюється в три етапи:

1. *поточний контроль*: за результатами участі студентів у роботі на семінарських та практичних заняттях (вхідний контроль знань (усний), поточний контроль знань (усний/письмовий), доповіді з мультимедійними презентаціями, самооцінка студентом рівня знань);

2. *підсумковий контроль*: іспит.

Загальна оцінка знань студентів з дисципліни пропорційно враховує результати поточного та підсумкового контролів і формується за сто баловою системою оцінювання та з використанням ECTS.

Шкала оцінювання здобувачів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним

			вивченням дисципліни
--	--	--	-------------------------

"А" (90 – 100) ставиться у разі, якщо студент:

- засвоїв теоретичний зміст дисципліни;
- систематично готувався до занять згідно з програмою та робочою програмою дисципліни, при цьому опрацював не тільки матеріали лекцій, але й джерела основної літератури і необхідні нормативні та інструктивні матеріали, окремі джерела додаткової літератури;
- брав активну участь у роботі на практичних та лекційних заняттях;
- оволодів відповідними практичними навичками та вміннями, набув здатність використовувати їх;
- аргументовано і логічно формулював висновки та робив узагальнення за питанням/темою, глибоко і всебічно розкривав зміст питань, які обговорювалися;
- вільно оперував термінами та поняттями, викладав матеріал літературною мовою;
- виявив творчі здібності та вміння виконувати індивідуальні та колективні завдання, самостійно здобувати знання, знаходити відповідні джерела інформації;
- своєчасно та якісно виконав усі, передбачені програмою дисципліни завдання, брав участь у наукових заходах (олімпіадах, студентських наукових конференціях, науково-дослідній роботі кафедри), має опубліковані тези/статті),

але допускав при усних або письмових відповідях, тестуванні окремі неточності.

«В» (82-89) ставиться у разі, якщо студент:

- засвоїв теоретичний зміст дисципліни в повному обсязі та оволодів практичними навичками та вміннями;
- систематично готувався до занять згідно з програмою та робочою

програмою дисципліни, з використанням джерел основної літератури та нормативних та інструктивних матеріалів;

- творчо підходив до вирішення завдань, вільно розв'язував їх;
- доказово розкривав основні положення теми;
- повно, чітко та логічно відповідав на поставлені питання,

показав розуміння сутності теорій, понять, предметів, явищ тощо;

- викладав матеріал літературною мовою, оперував термінами та поняттями;

- виявив здатність практично оцінювати окремі

факти/явища/процеси;

- виконав усі передбачені програмою дисципліни завдання, у т.ч. модульного контролю та з самостійного опрацювання,

але недостатньо використовував додаткову літературу; при усних відповідях не досить повно й аргументовано викладав матеріал; виявив недостатню активність на практичних заняттях, під час письмового тестування допускав окремі помилки.

«С» (75 – 81) ставиться у разі, якщо студент:

- засвоїв теоретичний зміст дисципліни в повному обсязі;
- оволодів практичними навичками й вміннями;
- зіставляв, узагальнював, систематизував інформацію;
- давав повну, розгорнуту та аргументовану відповідь на поставлені питання;

- доказово розкривав основні положення теми та зміст питань, що обговорювались;

- формулював висновки з окремих питань;

- виконав завдання, передбачені програмою дисципліни, у т.ч. індивідуальне завдання, завдання модульного контролю та з самостійного опрацювання,

але допускав окремі помилки при тестуванні; виявив деякі недоліки

при усних відповідях; не виявив належної активності при обговоренні питань, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи; недостатньо використовував додаткову літературу; виконав індивідуальне завдання, не дотримуючись вимог до оформлення, не виявив до нього творчий підхід.

«Д» (69-74) ставиться у разі, якщо студент:

- засвоїв значну частину теоретичного матеріалу;
- виявив знання і розуміння основних теоретичних положень дисципліни;
- аналізував певні процеси/явища/показники;
- відповідав на питання, які обговорювалися на занятті;
- формулював висновки з окремих питань;
- виконав завдання модульного контролю, індивідуальне завдання,

але допускав окремі помилки при усних відповідях, тестуванні; не виявив належної активності при обговоренні усних питань, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи, недостатньо використовував додаткову літературу; виконав не всі завдання для самостійної роботи; виконав індивідуальне завдання, не дотримуючись вимог до оформлення.

«Е» (60-68) ставиться у разі, якщо студент:

- засвоїв основні теоретичні положення дисципліни;
- на значну частину матеріалу давав репродуктивні відповіді;
- виконав окремі завдання модульного контролю та індивідуальне

завдання,

але допускав значну кількість суттєвих помилок при усних та письмових відповідях, тестуванні; не розумів сутності питань; не виявив належної активності на заняттях, старанності при виконанні завдань для самостійної роботи; недостатньо використовував основну та додаткову літературу; не брав участь у виконанні колективних завдань.

«F» (35-59) ставиться у разі, якщо студент:

- фрагментарно оволодів теоретичними питаннями, що

становить незначну частину навчального матеріалу;

- поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися;
- не проявляв активності при їх обговоренні;
- допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях;
- поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою;
- виконав індивідуальне завдання та завдання для самостійної роботи, не дотримуючись вимог до оформлення;
- не виконав завдання модульного контролю.

«FX» (0-34) ставиться у разі, якщо студент:

- оволодів матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих

фактів/предметів/явищ тощо;

- поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися, не виявив активності при їх обговоренні;

- допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях,

тестуванні; поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою;

- не виконав завдання для самостійної роботи та індивідуальне завдання;
- не брав участь у виконанні колективних завдань;
- не виконав завдання модульного контролю.

Усі виконані студентом протягом поточного і підсумкового контролів завдання оцінюються за спеціально розробленою шкалою у межах сто балової системи.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бровендер О. О., Блискун О. О., Завацька Н.Є. Завацький В. Ю. Тоба М. В. Дятченко Д. О. /Соціально-психологічні особливості групової норми в контексті проблеми безпечної поведінки та нормативного впливу у групі/ О. О.Бровендер, О. О.Блискун, Н.Є. Завацька, В. Ю. Завацький, М. В. Тоба, Д.

О.Дятченко - Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи. Збірник наук. праць СНУ ім. В. Даля. - Київ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2023 № 2(61). С. 213-220.

DOI: <https://doi.org/10.33216/2219-2654-2023-61-2-213-220> Категорія Б

Внесено до наукометричної бази Index Copernicus

2. Бровендер О.О. Завацька Н.Є., Пілецька Л.С. Сафонова С.О., Каширіна Є.В. / Соціально-психологічні засади життєстійкості та самореалізації молоді в професіях соціономічного типу/ О.О Бровендер, Н.Є Завацька., Л.С Пілецька. С.О. Сафонова, Є.В. Каширіна - Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи. Збірник наук. праць СНУ ім. В. Даля. . - Київ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022-№ 2(58). С. 5-17. Категорія Б

Внесено до наукометричної бази Index Copernicus

3. Бровендер О.О. Peculiarities of the functioning of funds and grant programs: trends in fundraising activities \ Organization of Project Activities in Educational Establishments: European Experience: a collection of scientific works of Jagiellonian University in Kraków. - Jagiellonian University, Kraków, Poland 2024 Vol.1. P. 6-14.

Стаття зарубіжна

4. Бровендер О. О., Завацька Н.Є., Блискун О. О., Савчук О. А. Шелест О. В. /Соціально-психологічні основи процесу реінтеграції військовослужбовців в умовах трансформаційного соціуму/ О.О. Бровендер, Н.Є. Завацька , О.О. Блискун , О.А. Савчук ,О.В. Шелест - Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи : зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021. – № 3 (56). Т.2. – С. 394-403. Категорія Б

Внесено до наукометричної бази Index Copernicus

5. Бровендер О. О., Завацька Н. Є., Каширіна Є. В., Побокіна Г. М., Федорова О. В./ Соціально-психологічний аналіз професійних деформацій у соціальних працівників та шляхи їх попередження/ О. О.Бровендер, Н. Є. Завацька., Є. В.Каширіна, Г. М. Побокіна, О. В Федорова - Теоретичні і прикладні проблеми

психології та соціальної роботи. Збірник наук. праць СНУ ім. В. Даля. -Київ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2022.-№ 1(57). Т.1. С. 172-180. Категорія Б

Внесено до наукометричної бази Index Copernicus

6. Давиденко Ганна Цифрова інклюзія та доступність:соціальна діджиталізація: монографія \ Ганна Давиденко.Вінниця: ТВОРИ, 2023. – 240 с.

7. Інформаційні технології : навчальний посібник / О. І.Зачек, В. В. Сенник, Т. В. Магеровська та ін.; за ред. О. І. Зачека.Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ,2022. 432 с.

8. Положення про Єдиний державний вебпортал електронних послуг [Електронний ресурс] / Постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1137. –

Режим доступу до ресурсу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1137-2019-п#Text>

9. Шахрай В.М.Технології соціальної роботи. Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури,2006. - 464 с

10. Технології соціальної роботи. Ч. 1. Теоретичний курс : Навчальний посібник . Умань : «ВІЗАВІ», 2018. 337 с

11. Технології соціальної роботи і соціальної допомоги в умовах трансформаційного

періоду: навчально-методичний посібник / за заг. ред. А. О. Поляничко, А. В. Кирилюк.Суми : ФОП Цьома, 2020. 336 с.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни

«Технології соціальної роботи»

для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр», «магістр»

за освітньою програмою

«СОЦІАЛЬНА ПОСЛУГИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ» ,

спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування»

усіх форм навчання

Укладач:

Олена Олександрівна Бровендер

Оригінал-макет О.О. Бровендер

Підписано до друку __. __. 202__.

Формат 60x84 1/16. Папір типогр. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. _____. Обл.-вид. арк. _____.
Тираж ____ екз. Вид. № _____. Замов. № _____. Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Свідоцтво про реєстрацію: серія ДК № 1620 від 18.12.03 р.

Адреса університета: вул. Іоанна Павла II, 17

м. Київ, 01042, Україна e-mail: vidavnictvosnu.ua@gmail.com